

Finansdepartementet

Finansmarknadsavdelningen

Fi2021/03948

Betaltjänster – några förtydliganden

Innehållsförteckning

1	Promemorians huvudsakliga innehåll	3
2	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster	4
3	Betaltjänstdirektiven och regleringen av betalningsmarknaden	6
4	Bevisbörda för informationsgivning	7
5	Styrkande av att en betalningstransaktion har godkänts och genomförts korrekt.....	7
6	Ikraftträdande	9
7	Förslagets konsekvenser	9
8	Författningskommentar	9

1 Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian föreslås att det ska göras vissa förtydliganden i betaltjänstlagen med anledning av att Europeiska kommissionen har ifrågasatt om några artiklar som reglerar bevisbördans placering i EU:s andra betaltjänstdirektiv har genomförts på ett tillräckligt klart och precist sätt i svensk rätt.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2010:751) om betaltjänster dels att 5 kap. 3, 47 och 50 §§ ska ha följande lydelse, dels att det ska införas en ny paragraf, 4 kap. 21 a §, och närmast före 4 kap. 21 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

Bevisbörda

21 a §

En betaltjänstleverantör ska kunna styrka att information har lämnats i enlighet med detta kapitel.

5 kap.

3 §²

En betalningstransaktion ska betraktas som godkänd om betalaren uttryckligen har lämnat sitt samtycke till att den genomförs. Samtycket ska lämnas antingen direkt till den kontoförvaltande betaltjänstleverantören eller via betalningsmottagaren eller, i förekommande fall, leverantören av betalningsinitieringstjänsten.

En betaltjänstleverantör ska kunna styrka att ett sådant samtycke har lämnats.

47 §³

Betalarens betaltjänstleverantör ansvarar gentemot betalaren för att en betalningsorder som betalaren har initierat utförs korrekt.

Betalarens betaltjänstleverantör ansvarar gentemot betalaren för att en betalningsorder som betalaren har initierat utförs korrekt. *Betaltjänstleverantören ska kunna styrka att betalningsordern har utförts korrekt.*

Om betalarens betaltjänstleverantör kan styrka att mottagarens leverantör har tagit emot betalningstransaktionens belopp enligt 40 §, ansvarar mottagarens leverantör gentemot mottagaren för att transaktionen genomförs korrekt.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366 av den 25 november 2015 om betaltjänster på den inre marknaden, om ändring av direktiven 2002/65/EG, 2009/110/EG och 2013/36/EU samt förordning (EU) nr 1093/2010 och om upphävande av direktiv 2007/64/EG, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 2018:175.

³ Senaste lydelse 2018:175.

Betalningsmottagarens betal-
tjänstleverantör ansvarar gentemot
mottagaren för att betalnings-
transaktionens belopp ställs till
mottagarens förfogande enligt 42 §
och för att en betalningsorder som
initierats av eller via mottagaren
överförs korrekt till betalarens
betaltjänstleverantör i enlighet med
41 §.

Betalningsmottagarens betal-
tjänstleverantör ansvarar gentemot
mottagaren för att betalnings-
transaktionens belopp ställs till
mottagarens förfogande enligt 42 §
och för att en betalningsorder som
initierats av eller via mottagaren
överförs korrekt till betalarens
betaltjänstleverantör i enlighet med
41 §. *Betaltjänstleverantören ska
kunna styrka att betalningsordern
har utförts korrekt.*

Om betalningsmottagarens betaltjänstleverantör har försökt att över-
föra en betalningsorder i enlighet med första stycket men misslyckats,
ska leverantören så snart som möjligt överföra den berörda betalnings-
ordern på nytt till betalarens betaltjänstleverantör.

Om betalningsmottagarens betaltjänstleverantör inte har överfört en
betalningsorder enligt första stycket, ska betalningstransaktionens
belopp valutas på mottagarens betalkonto senast den dag då beloppet
skulle ha valuterats om betalningsordern hade överförts korrekt.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.

⁴ Senaste lydelse 2018:175.

3 Betaltjänstdirektiven och regleringen av betalningsmarknaden

Ett väl fungerande system för att genomföra betalningar är en grundläggande förutsättning för samhällsekonomin. Hushåll och företag behöver tillgång till betaltjänster som gör det möjligt att betala för varor och tjänster på ett effektivt och säkert sätt. Exempelvis måste hushåll kunna betala räkningar och företag måste kunna genomföra affärstransaktioner och betala ut löner.

En samlad reglering av betaltjänstverksamhet inom Europeiska unionen (EU) skedde första gången genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/64/EG av den 13 november 2007 om betaltjänster på den inre marknaden, kallat första betaltjänstdirektivet. Direktivet ställde bl.a. upp verksamhetskrav för de aktörer som tillhandahåller betaltjänster och informationskrav vid tillhandahållande av betaltjänster samt innehöll regler om såväl betaltjänstanvändares som betaltjänstleverantörers rättigheter och skyldigheter. Direktivets syfte var att uppnå en mer harmoniserad inre marknad för betaltjänster inom EU och det genomfördes i svensk rätt i huvudsak genom lagen (2010:751) om betaltjänster, kallad betaltjänstlagen.

I november 2015 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366 av den 25 november 2015 om betaltjänster på den inre marknaden, om ändring av direktiven 2002/65/EG, 2009/110/EG och 2013/36/EU samt förordning (EU) nr 1093/2010 och om upphävande av direktiv 2007/64/EG, kallat andra betaltjänstdirektivet. Reglerna i första betaltjänstdirektivet fördes i huvudsak över till andra betaltjänstdirektivet, varvid det första direktivet upphävdes. Utöver detta infördes regler på några nya områden.

Andra betaltjänstdirektivet syftar huvudsakligen till att bidra till att utveckla marknaden för elektroniska betalningar inom EU och skapa bättre förutsättningar för säkra och effektiva betalningar.

Konsumenterna har under de senaste åren ändrat sina betalningsvanor avsevärt. Förutom det växande antalet kortbetalningar har e-handeln och de smarta telefonerna banat väg för nya betalningssätt. En harmoniserad marknad uppnås genom att den rättsliga ramen för betaltjänster uppdateras och kompletteras med regler för ökad insyn, innovation och säkerhet när det gäller massbetalningar (COM (2013) 547 final). En viktig förändring i andra betaltjänstdirektivet jämfört med första betaltjänstdirektivet var därför att det infördes regler om s.k. betalningsinitieringstjänster. Uttrycket betalningsinitieringstjänst definieras i andra betaltjänstdirektivet som ”en tjänst för att initiera en betalningsorder på begäran av betaltjänst-användaren med avseende på ett betalkonto hos en annan betaltjänst-leverantör” (artikel 4.1.15). Den som tillhandahåller en sådan tjänst erbjuder en möjlighet att genomföra betalningar genom att leverantören av betalningsinitieringstjänsten får tillgång till betalarens bankuppgifter för att fullfölja en betalning utan att betalaren behöver använda sig av bank- eller kreditkort.

Andra betaltjänstdirektivet genomfördes i svensk rätt genom ändringar i betaltjänstlagen (se prop. 2017/18:77, bet. 2017/18:FiU36, rskr. 2017/18:207). Lagändringarna trädde i huvudsak i kraft den 1 maj 2018.

Europeiska kommissionen har ifrågasatt det svenska genomförandet av vissa regler i andra betaltjänstdirektivet (artiklarna 41, 72 och 90.1 andra stycket) och anser att dessa regler inte genomförts i svensk rätt på ett tillräckligt klart och precist sätt för ett tillfredsställande införlivande (SB2021/01366). Det finns därför anledning att göras vissa förtydliganden i betaltjänstlagen.

4 Bevisbörda för informationsgivning

Promemorians förslag: Det ska tas in en bestämmelse i betaltjänstlagen som förtydligar att en betaltjänstleverantör ska kunna styrka att information har lämnats i enlighet med den lagen.

Skälen för promemorians förslag: I 4 kap. betaltjänstlagen finns bestämmelser om vilken information som ska ges i samband med tillhandahållande och genomförande av betaltjänster. Bestämmelserna tar främst sikte på betaltjänstleverantörers skyldighet att lämna information till, eller göra information tillgänglig för, betaltjänstanvändare. Skyldigheterna rör bl.a. informationsgivning till betalaren respektive betalningsmottagaren i samband med olika typer av betalningstransaktioner, t.ex. enstaka transaktioner och transaktioner som genomförs i enlighet med villkoren i ett redan ingånget ramavtal om tillhandahållande av betaltjänster.

Enligt andra betaltjänstdirektivet ska medlemsstaterna föreskriva att bevisbördan ligger på betaltjänstleverantören när det gäller att visa att denne har uppfyllt de informationskrav som anges i direktivet (artikel 41). Den nämnda regeln i andra betaltjänstdirektivet får anses ge uttryck för allmänna rättsprinciper som gäller även enligt gällande svensk rätt (se prop. 2017/18:77 s. 185). På motsvarande sätt som i direktivet bör det dock komma till uttryck också i betaltjänstlagen. Det bör därför förtydligas genom en uttrycklig bestämmelse att en betaltjänstleverantör ska kunna styrka att information har lämnats i enlighet med den lagen.

5 Styrkande av att en betalningstransaktion har godkänts och genomförts korrekt

Promemorians förslag: Det ska tas in en bestämmelse i betaltjänstlagen som förtydligar att en betaltjänstleverantör som återoppar ett samtycke av betalaren ska kunna styrka att ett sådant har lämnats. Betaltjänstleverantören ska också kunna styrka att en betalningsorder har utförts korrekt.

Skälen för promemorians förslag: I 5 kap. betaltjänstlagen finns bestämmelser om genomförande av betalningar. Bestämmelserna reglerar bl.a. godkännande av betalningstransaktioner och betaltjänstanvändares och betaltjänstleverantörers rättigheter och skyldigheter i samband med en betalningstransaktion.

Enligt dessa bestämmelser ska en betalningstransaktion betraktas som godkänd om betalaren uttryckligen har lämnat sitt samtycke till att den genomförs. Samtycket ska lämnas antingen direkt till den kontoförvaltande betaltjänstleverantören eller via betalningsmottagaren eller, i förekommande fall, leverantören av betalningsinitieringstjänsten (5 kap. 3 §).

Vidare gäller att betalarens betaltjänstleverantör ansvarar gentemot betalaren för att en betalningsorder som betalaren har initierat utförs korrekt (5 kap. 47 §). Om det är betalningsmottagaren som initierat transaktionen, gäller att dennes betaltjänstleverantör ansvarar gentemot mottagaren för att en betalningsorder överförs korrekt till betalarens betaltjänstleverantör och för att transaktionsbeloppet ställs till mottagarens förfogande (5 kap. 50 §).

Om betaltjänstanvändaren nekar till att ha godkänt en genomförd betalningstransaktion eller hävdar att den inte har genomförts på ett korrekt sätt ska betaltjänstleverantören, enligt andra betaltjänstdirektivet, kunna styrka att betalningstransaktionen autentiserats, registrerats korrekt, kontoförts och inte påverkats av ett tekniskt fel eller någon annan brist i den tillhandahållna tjänsten (artikel 72.1 första stycket). Detta överensstämmer med det som gällde enligt första betaltjänstdirektivet (artikel 59.1). Om betalningstransaktionen initierats genom en leverantör av betalningsinitieringstjänster ska, enligt nya regler i andra betaltjänstdirektivet, bevisbördan ligga på denna leverantör att, inom ramen för sin behörighet, visa att betalningstransaktionen har autentiserats, registrerats korrekt och inte påverkats av ett tekniskt fel eller någon annan brist i samband med den betaltjänst som leverantören har ansvar för (artikel 72.1 andra stycket samt artikel 73.2 andra stycket och artikel 90.1 andra stycket).

Dessutom anges i andra betaltjänstdirektivet att om en betaltjänstanvändare nekar till att ha auktoriserat en genomförd betalningstransaktion ska användningen av ett betalningsinstrument som betaltjänstleverantören registrerat, inklusive leverantören av betalningsinitieringstjänster i förekommande fall, inte nödvändigtvis räcka som bevis för att betalaren auktoriserat betalningstransaktionen eller att betalaren handlat bedrägligt, eller avsiktligt eller av grov vårdslöshet försummat att uppfylla en eller flera av sina skyldigheter (artikel 72.2 första meningen). Betaltjänstleverantören, inklusive leverantören av betalningsinitieringstjänster i förekommande fall, ska lägga fram styrkande handlingar för att bevisa bedrägeri eller grov vårdslöshet från betaltjänstanvändarens sida (artikel 72.2 andra meningen). En motsvarighet till den sistnämnda regeln finns i första betaltjänstdirektivet (artikel 59.2).

De nämnda reglerna i andra betaltjänstdirektivet får anses ge uttryck för allmänna rättsprinciper som gäller även enligt gällande svensk rätt (se prop. 2017/18:77 s. 164–166). På motsvarande sätt som i direktivet bör det dock komma till uttryck också i betaltjänstlagen. Det bör därför förtydligas genom uttryckliga bestämmelser att betaltjänstleverantören ska kunna

styrka att ett samtycke har lämnats och att en betalningsorder har utförts korrekt.

6 Ikraftträdande

Promemorians förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2022.
--

Skälen för promemorians förslag: Lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 1 juli 2022.

7 Förslagets konsekvenser

Förslagen syftar till att i lag förtydliga gällande svensk rätt. De får därför inte några konsekvenser, varken för det offentliga eller det privata. Det finns då inte heller skäl att överväga några alternativa lösningar eller vidta några speciella informationsinsatser.

8 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster

4 kap.

21 a § En betaltjänstleverantör ska kunna styrka att information har lämnats i enlighet med detta kapitel.

Paragrafen, som är ny, innehåller en bestämmelse om bevisbördan för att information lämnats i enlighet med detta kapitel. Paragrafen genomför artikel 41 i andra betaltjänstdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Bestämmelsen innehåller ett förtydligande av gällande rätt (jfr prop. 2017/18:77 s. 185).

5 kap.

3 § En betalningstransaktion ska betraktas som godkänd om betalaren uttryckligen har lämnat sitt samtycke till att den genomförs. Samtycket ska lämnas antingen direkt till den kontoförvaltande betaltjänstleverantören eller via betalningsmottagaren eller, i förekommande fall, leverantören av betalningsiniteringstjänsten.

En betaltjänstleverantör ska kunna styrka att ett sådant samtycke har lämnats.

Paragrafen reglerar när en betalningstransaktion ska betraktas som godkänd och bevisbördan för detta. Paragrafen genomför artiklarna 64.1, 64.2

och 72.2 och delvis artiklarna 72.1 och 90.1 andra stycket i andra betaltjänstdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.

I *första stycket* regleras när en betalningstransaktion ska betraktas som godkänd. Av bestämmelsen framgår att betalaren ska ha lämnat ett uttryckligt samtycke för att betalningstransaktionen ska anses som godkänd. Samtycket ska lämnas antingen direkt till den kontoförvaltande betaltjänstleverantören eller via betalningsmottagaren eller, i förekommande fall, leverantören av betalningsinitieringstjänsten (prop. 2017/18:77 s. 353).

Andra stycket, som är nytt, är ett förtydligande av gällande rätt (jfr prop. 2017/18:77 s. 164–166) och innebär att det är den betaltjänstleverantör som åberopar samtycket som har bevisbördan för att det har lämnats. Det bör i sammanhanget framhållas att både den kontoförvaltande betaltjänstleverantören och leverantören av betalningsinitieringstjänsten är betaltjänstleverantörer. Ett samtycke kan lämnas till direkt till den kontoförvaltande betaltjänstleverantören eller via betalningsmottagaren eller en leverantör av en betalningsinitieringstjänst. Den som åberopar samtycket kan alltså ha tagit emot detta direkt eller via någon annan.

Om en betalare nekar till att ha samtyckt till en genomförd betalningstransaktion är det inte nödvändigtvis tillräckligt att betaltjänstleverantören kan visa att ett betalningsinstrument som denne har registrerat använts för att betaltjänstleverantören ska anses ha uppfyllt sin bevisbörda. Sådan användning är inte heller tillräckligt för att visa att betalaren handlat bedrägligt eller avsiktligt eller av grov vårdslöshet försummat att uppfylla en eller flera av sina skyldigheter. Om betaltjänstleverantören gör gällande att betalaren, eller, i förekommande fall, betalningsmottagaren, har förfarit bedrägligt eller varit grovt vårdslöst, ska betaltjänstleverantören alltså genom annan bevisning kunna visa detta (se artikel 72.2 i andra betaltjänstdirektivet).

I 5 a kap. finns bestämmelser om obehöriga transaktioner.

47 § Betalarens betaltjänstleverantör ansvarar gentemot betalaren för att en betalningsorder som betalaren har initierat utförs korrekt. *Betaltjänstleverantören ska kunna styrka att en betalningsorder har utförts korrekt.*

Om betalarens betaltjänstleverantör kan styrka att mottagarens leverantör har tagit emot betalningstransaktionens belopp enligt 40 §, ansvarar mottagarens leverantör gentemot mottagaren för att transaktionen genomförs korrekt.

Paragrafen reglerar betalarens betaltjänstleverantörs ansvar gentemot betalaren vid betalningstransaktioner som initierats av betalaren. Paragrafen genomför delvis artiklarna 72.1, 89.1 och 90.1 andra stycket i andra betaltjänstdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Första stycket andra meningen, som är ny, är ett förtydligande av gällande rätt (se prop. 2017/18:77 s. 164–166). Bestämmelsen innebär att om betalaren hävdar att en betalningsorder inte har utförts korrekt, ska betaltjänstleverantören kunna styrka att den utförts korrekt. Det som ska styrkas är att betalningstransaktionen har registrerats korrekt, kontoförts och inte påverkats av ett tekniskt fel eller någon annan brist i den tjänst som tillhandahålls av betaltjänstleverantören (se artikel 72.1 första stycket i andra betaltjänstdirektivet). Om betalningstransaktionen initieras genom en leverantör av betalningsinitieringstjänster innebär bestämmelsen att

bevisbördan ska ligga på leverantören av betalningsinitieringstjänster att inom ramen för sin behörighet visa detta och att betalningsordern mottogs av betalarens kontoförvaltande betaltjänstleverantör (se artiklarna 72.1 andra stycket och 90.1 andra stycket i andra betaltjänstdirektivet).

50 § Betalningsmottagarens betaltjänstleverantör ansvarar gentemot mottagaren för att betalningstransaktionens belopp ställs till mottagarens förfogande enligt 42 § och för att en betalningsorder som initierats av eller via mottagaren överförs korrekt till betalarens betaltjänstleverantör i enlighet med 41 §. *Betaltjänstleverantören ska kunna styrka att en betalningsorder har utförts korrekt.*

Om betalningsmottagarens betaltjänstleverantör har försökt att överföra en betalningsorder i enlighet med första stycket men misslyckats, ska leverantören så snart som möjligt överföra den berörda betalningsordern på nytt till betalarens betaltjänstleverantör.

Om betalningsmottagarens betaltjänstleverantör inte har överfört en betalningsorder enligt första stycket, ska betalningstransaktionens belopp valutas på mottagarens betalkonto senast den dag då beloppet skulle ha valuterats om betalningsordern hade överförts korrekt.

Paragrafen reglerar betalningsmottagarens betaltjänstleverantörs ansvar gentemot betalningsmottagaren vid betalningstransaktioner som har initierats av eller via betalningsmottagaren. Paragrafen genomför delvis artiklarna 72.1 och 89.2 i andra betaltjänstdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Första stycket andra meningen, som är ny, är ett förtydligande av gällande rätt (se prop. 2017/18:77 s. 164–166). Bestämmelsen innebär att om betalningsmottagaren hävdar att en betalningsorder inte utförts korrekt, ska betaltjänstleverantören kunna styrka att den utförts korrekt. Det som ska styrkas är att betalningstransaktionen har registrerats korrekt, kontoförts och inte påverkats av ett tekniskt fel eller någon annan brist i den tjänst som tillhandahålls av betaltjänstleverantören (se artikel 72.1 första stycket i andra betaltjänstdirektivet).